

jugoslovenskih
nacionalistov

Letna naročnina znaša Din 40.—. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Masarykova 14/II. Račun pri Poštni hran. 16.160. Rokopisov ne vračamo. Telefon 21-09.

Leto VI.

Ljubljana, dne 6. februarja 1937.

Št. 5.

Jasni se!

Proces v Moskvi

Jugoslovenski nacionalisti smo bili že od nekdaj navajeni, da smo stali kot manjšina ob strani nekake zase, ločeni od večine, ki je delala za raznimi političnimi enodnevnimi muhami, propovedujočimi svobodo naroda pod zastavo demokracije. In počutili smo se vedno dobro. Čim jasnejša in razločnejša je bila ta ločitev, tem boljši pregled smo imeli čez svoje vrste, tem točnejše smo lahko pregledali ne samo svoje sile, marveč tudi sile nasprotnikov. Seveda naroda kot takega nismo prištevali nikdar med nasprotnike. Vedeli smo in vemo tudi danes, da je naš narod po svojem jedru dober in zdrav, da pa mora iti tudi v svobodni domovini skozi gotovo dobo preizkušenj in razočaranj, pa se bo zavedel svoje lastne vrednosti in pokazal hrbet vsem onim, ki vilit zastavo demokracije samo zato, da bi narod ne spoznal njihovih sebičnih, lahko rečemo, po samovladi stremečih, torej fašističnih stremeljenj.

Tesno pa je postalo nam, jugoslovenskim nacionalistom, po 6. I. 1926! Prej osamljeni, smo se znašli naenkrat sredi obilice ljudi — Jugoslovenov, ki so skušali z največjo kričavostjo priti v prve vrste ter se pririniti do vodilnih mest pod isto jugoslovensko zastavo, na katero so prej pljevali. Potisnjeni smo bili naenkrat v ozadje, v prvih vrstah »jugoslovenske vojske« so stali »preizkušeni« politični borci, ki so z jeziki, rokami in nogami pozdravljali vzvišeni akt blagopokojnega Kralja, prisegali na unitarizem, brisali Srbe, Hrvate in Slovence iz slovarja »jugoslovenskih« režimov ter bili le še Jugosloveni najčistejšega kova. Nastala je zmeda, novorojeni Jugosloveni so se prerivali z vsemi mogočimi sredstvi, da bi vendarle prišli v prve vrste in da bi vsaj za trenutek opozorili na sebe, svoje jugoslovenstvo in svojo zaslugi jugoslovensko prošlost blagopokojnega Kralja in izvrševalca Njegove volje, takratnega predsednika vlade Petra Živkovića. Odprimo samo takratne številke našega katoliškega, sedaj jugoslovensko-samoslovenskega, vmes pa tudi že samoslovenskega tiska. Kako so pisali ti listi v letu 1929, in 1930., kako navdušeni so bili za idejo unitarizma in kako navdušeno so pritrjevali nesrečnemu centralizmu, ki nima z unitarizmom ničesar skupnega, marveč je največji škodljivec unitarizma. Zgovarjali se bodo, da so morali takrat pisati tako. Deloma drži ta zagovor, toda oni so šli daleč preko tega, kar so morali, oni so tudi popolnoma prostovoljno dvigali takrat v nebo jugoslovenski unitarizem in pobijali vsak plemenski separatizem.

To je mimogrede, kot primer iz naših domačih logov in gajev, takih primerov je nudila naša lepa, širna domovina več kot dovolj. Kako se je stvar razvijala izza septembra 1931 dalje, tega nam ni treba pisati, to je še vsakemu prav dobro v spominu. Ozračje se je začelo čistiti, vrste v početku tako navdušenih »jugoslovenskih« partizanov so se redčile in vedno jasnejši je postal prostor pred nami, nepartizanski jugoslovenski nacionalisti, ki smo postajali zopet vedno bolj osamljeni, pa vsled tega tudi vedno bolj sproščeni. Navlaka, ki jo je vrgla konjunktura ne med, marveč pred naše vrste, se je počasi izgubljala v krtime in rove, iz katerih je pridrla v prvih dneh po 6. I. 1929, in iz istih rogov in krtime, kot pred 6. I. 1929, je otvorila ponovno zabijajoči ogenj demagogije in, medsebojnega zastrupljanja na naš ubogi narod ter tudi sedaj kot prej dokazovala narodu, da je vsem njegovim brigam in težkočam vzrok le jugoslovenski nacionalizem. Zopet so začeli vibrati po državi prapori demokracije, zopet se je začelo licitiranje z najbolj demagoškimi gesli, predvsem seveda plemenskimi. In tako smo doživeli in doživljamo, da so danes najbolj goreči poborniki separatizma prav isti ljudje, ki bi bili v letih 1929 in 1930 zapirali vsakogar, ki bi se sploh drznil govoriti o pravih posameznih delov našega naroda, potrebi široke samouprave, da o federaciji sploh ne govorimo.

Vrnili smo se torej nazaj! Stojimo zopet osamljeni in lahko rečemo: Kdor je danes pristaš jugoslovenske misli, kdor se priznava danes k jugoslovenskemu unitarizmu, ta je naš in ostane naš do svojega zadnjega diha, pa naj se spreminjajo režimi kakor hočejo. In tako je prav! Sedaj se vsaj poznamo in vemo, koliko nas je. Naj govore nasprotniki jugoslovenskega unitarizma, kar hočejo, mi se zavedamo, da nas ni malo in da predstavljamo tako močno, široko celotno državo razpredeno skupino, da ne bo mogel nihče preko nas. Zavedamo se pa tudi, da smo idejno tako enotni in notranje povezani, da se nam ni treba bati večine, ki nam stoji nasproti.

Kljub težkemu ozračju, ki leži nad Evropo in razburja živce vsega njenega prebivalstva, so bile oči vsega sveta te dni obrnjene proti Moskvi, kjer se je zopet odigrala in krvavo zaključil eden izmed bežnih prizorov revolucionarne evolucije, ki jo preživlja naš veliki bratski ruski narod. Razumljivo so bili komentarji tiska različni in lahko rečemo, da je veliki svetovni tisk, z njim vred celo francoski, izrazil o tem procesu precej neugodno mišljenje. Temu se ne moremo niti čuditi, ko vemo, da je ta tisk v pretežni večini v rokah onih židov, proti katerim je prav za prav proces v Moskvi naperjen in kojih predstavniki so morali stopiti pred puške ruskih vojakov.

Kaj se dogaja v Rusiji? Predvsem ne smemo gledati na dogodke v Rusiji s stališča zapadne kulture in njenega vsaj v tem oziru skrajno omejenega obzorja. Največja država na svetu, ogromne prostranosti, z ogromnim številom prebivalstva, kljub stoletni preteklosti še vedno v početku svojega — zlasti gospodarskega razvoja — to je Rusija, država nemogočih možnosti. Kar bi bilo za nas zapadnjake izključeno in nemogoče, to je tam nekaj vsakdanjega. Tisoči in milijoni žrtve so padali in padajo, pa kljub temu raste ruski narod na način, ki vzbuja upravičene skrbni germanskim in romanskim gospodarjem zapadne Evrope. Najbolj krvava revolucija sveta, ki je pomedla preko noči carizem in vse njegove predstavnike, je le malenkost v zgodovini te ogromne države in tega ogromnega naroda, ki se le počasi prebujajo k resničnemu življenju, dokler se ne bo po Bog zna kakšnih novih borbah in žrtvah prebudil popolnoma in se otrese vseh tujih nauk in tujih gospodarjev. Proces v Moskvi smatramo le kot nov dokaz tega sicer počasnega, toda sigurnega prebujanja, katero si moramo želeli iskreno vsi drugi Slovani, zlasti pa mi, Jugoslovenci.

Kaj je ozadje tega procesa, ki se vrši pred celokupno javnostjo in pred očmi inozemskih poročevalcev? Ko je začel boljševiški režim po zmagoviti revoluciji in iztrebljenju belarmijcev urejati Rusijo po svojih lastnih načelih, so se pojavile takoj trzavice med takratnimi gospodarji. Pravoverni Lenin je še nekako brzdal druge boljševiške apostole, užival je pač sloves prvega boreca boljševiške misli in ustvaritelja boljševiškega raja. Ko pa je prišel Stalin, ki ni žid, se niso dale te razlike v praktičnem izvajanju komunizma nič več prikrivati. Stalin je bil iz naroda in je ves čas delal dejansko med narodom in z njim. Vsed tega je vpoteval dejanske razmere ter kršil celo komunistične dogme, če je videl, da v praksi niso izvedljive. Njemu nasproti so se postavili ortodoksni komunisti — večinomna židje, ki so si privzeli ruska imena. Kot nikjer drugje, se tudi v Rusiji židje niso približali ruskemu narodu. Tvorili so kasto za sebe, z lastno, posebno ideologijo. Čisto teoretično so si izgradili svoj komunistično ideologijo, ko so bivali kot pregnanci v inozemstvu. Po svojem povratku v Rusijo so hoteli teorijo spremeniti v prakso. Kot svojega talmuda, tako so se držali in se drže svoje komunistične ideologije. Raje naj propade vse, naj propadeta ruska država in ruski narod, samo da se uresniči to, kar je zapisano v komunističnem talmudu, ki so si ga zamislili in sestavili oni.

Židje so bili vedno in povsod nespravipljivi in so znali voditi tudi najbolj podlo borbo proti vsakemu, ki so ga smatrali za svojega sovražnika. To dokazuje njihova zgodovina, to kaže njihov življenjski sedaj, ko žive razkropljeni po svetovni obli, pa tvorijo kljub temu medsebojno povezano skrajno agilno in zato nevarno enoto. Kaj

Kakšna je ta večina? Brez vsake idejne skupnosti, razbita na nešteto drobcev je vezana le za trenutek s svojimi negativnimi cilji in stremeljenji. Pozitivnih stikov med temi drobci ni in vsak najmanjši veterček bo razgural to vojsko nečestih generalov na vse vetrove. Kdaj se bo to zgodilo, to za nas ni niti toliko važno. Mesec ali dva, leto ali dve, kaj zato, saj je tudi Avstrija že triumfirala nad malo Srbijo kot Pijemontem jugoslovenske misli, saj smo bili tudi že v naših krajih jugoslovenski nacionalisti popolnoma zatrti, pa ni danes več Avstrije in tudi ne onih, ki so nas zatirali. Kolikor pa jih je, imajo vedno pripravljeno tudi jugoslovensko zastavo, da si jo bodo navlekli preko svojih zmaličenih obrazov, čim se jim bo to zdelo potrebno in varno. Tako je stanje danes, mi smo z njim zadovoljni. Delo večine, ki jo predstavljajo na videz naši nasprotniki, gre nam v prid, krepi naše vrste in nam dovaja vedno svežih sil.

so pokrenili v Rusiji, da bi se maščevali nad Stalinom in dosegli svoje protiruske cilje? Samo par ugotovitev iz sedanjega procesa v Moskvi, pa se morajo odpreti oči vsakemu.

Obtoženi ing. Knjazev, upravnik Južno-ural-skih železnic in eden odločilnih članov Narodnega komisarijata za promet je priznal, da je kot član Trockijeve organizacije organiziral več železniških katastrof, med njimi zlasti trčenje vojaškega z nekimi tovornimi vlakom, kjer je poginilo 58 vojakov. Organiziral je na ta način 16 večjih železniških nesreč, pri katerih je poginilo 63 vojakov in delavcev, 154 pa jih je bilo težko ranjenih. Poleg tega je uničeval lokomotive in vagoni ter izvajal sabotažo v uralski metalni industriji. Priznal je, da je bil japonski špijon in imel nalogo ustvariti organizacijo, ki bi v primeru rusko-japonske vojne zažigala vojaška skladišča ter poleg drugega tudi širila bakterije kolere, tifusa in drugih nalezljivih bolezni med rusko vojsko in v njenem zaledju.

Ing. Rajtačak je priznal, da je organiziral 40 železniških nesreč, uničeval lokomotive in vagoni in pripravljati atentate. Priznal je tudi, da je bil v službi japonske špijonaže in dobival od nje denar, zato pa ji dajal tajne podatke o stanju kemijske industrije itd.

Obtoženeec Arnold je mirno priznal, da je bil plačanec nemške špijonaže, obtoženi Pjatakov pa je priznal, da se je sestel s Trockim, ko je še bival na Norveškem in dobil od njega navodila,

ki jih je potem sporočil soobtožencu Radeku. Ta je izpovedal:

»Pjatakov mi je rekel, da po informacijah Trockega ne more biti govora o čakanju več let, marveč da bo izbruhnila vojna leta 1937 in se je Trocki pri tem opiral na besede Rudolfa Hessa. Trocki je trdil, da je Nemčija zaključila svoje vojne priprave in da je prešla sedaj na diplomatske, s katerimi hoče pridobiti Anglijo za nevtralnost ter se sporazumeti s Francijo. Če se s Francijo ne bo sporazumela, bo skušala Nemčija izkoristiti francoski fašistični pokret ter potem njega oslabiti demokratski režim v Franciji. Nato bo Nemčija izvršila nagel vojni udarec na Francijo in jo bo zrušila. Ko bo to dosegla, bo koncentrirala vse svoje vojaške sile in jih vrgla na Rusijo, kjer računa na pomoč Trockistov. Po zaključku te operacije bo imela Nemčija svobodne roke in se bo obrnila proti podonavskim in balkanskim državam.«

To je nekaj slično iz moskovske sodne dvorane, ki kažejo, da je bilo pravilno naše stališče, ko smo poudarjali, da je treba zlasti nam Slovanom strogo ločiti Rusijo in komunizem. To dvoje ni isto. Rusijo moramo visoko ceniti, komunizem pa pobijati ne le v svojem interesu, marveč tudi v interesu Rusije, ki ima v boljševiškem, to je židovskem komunizmu svojega največjega in najopasnejšega sovražnika. Zato je prav, če obračunava Rusija s svojimi židovsko-boljševiški izkoriščevalci: židov bo zmanjkalo prej kot Rusov in tako bomo le doživeli čas, ko bo postala tudi Rusija prosta židovske navlake in s tem slovanska.

Vesti iz Španije

Protest španskih katolikov proti generalu Franku
Ludendorff o generalu Franku

Angleški tisk objavlja proglas skupine katoliških španskih intelektualcev, v katerem protestirajo proti bombardiranju Madrida. V tem proglasu stoji med ostalim:

»Težka odgovornost pada na tiste, ki se niso odzvali klicu vesti in črki zakona ter pričeli to bratomorno vojno.

Mi, kristjani različnih položajev v družbi, ujedinjeni v veri v Boga in njegove zapovedi, smo sklenili, da povzdignemo svoj glas proti zločinu bombardiranja Madrida. Ali je mogoče, da po dvajsetih stoletjih trumfa Kristusovega nauka žive ljudje, ki se nazivajo katoliki, pa pozabljajo na osnovne dolžnosti Kristusove vere!

Zaradi tega protestiramo samo iz etičnih razlogov proti tako žalostnemu dogodku, kot je bombardiranje našega drugega Madrida, prestolnice španske republike, ki se ponavlja dan za dnem. Upravičeno nosi hrabro mesto Ovijedo težko in krvavo ime »mesto mučnikov«. Toda kakšno ime naj damo Madridu, ki ga uničujejo tuje bombe, ki ga je obkolila kolonialna vojska, ki v njem dnevno umirajo žene in otroci?

Cerkve in bolnice, šole in delavnice, cele četrti so izročene brezsrčnemu uničevanju in pokopujejo s svojimi ruševinami stotine nedolžnih žrtev.

Mi dvigamo svoj glas pred vsem svetom, da pokažemo svoje zgražanje nad temi zločini. Prepričani smo, da bodo vsi pravi Kristovi sinovi na naši strani.

Ta proglas so podpisali sledeči: Osorio, znani katoliški pisec; Galardo, poslanik v Bruslju;

Leokadio Lobo, vikar v San Ginu pri Madridu; profesor Jose Galegos itd.

★

Oglasil se je stari general Ludendorff ter v svojem listu opredelil svoje misli glede Španije. List je bil seveda zaplenjen, ker mišljenje starega generala ni bilo ravno laskavo za postopanje tretjega rajha v Španiji. To mimogrede. Za nas je mnogo bolj zanimljivo, kako gleda stari, preizkušeni strateg in taktik na z gotove strani tako oboževanega generala Franka in njegov podvig. General Ludendorff pripisuje španske dogodke mističnim religioznim silam, ki vrše po njegovem mnenju odločilen vpliv na politične dogodke. »Te sile so židje, prostozidarji, jezuiti, Rim in rimska cerkev s fašizmom.« O generalu Franku pravi general Ludendorff, da je prostozidar, kljub temu pa orožje v rokah jezuitov in da dokazuje že njegovo ime njegovo židovsko poreklo...

Lepe stvari bomo še zvedeli o ozadju španskih dogodkov in moramo že svetovati našemu katoliškemu tisku, naj nekoliko popusti v svojem navdušenju za generala Franka in njegovo človečansko, kulturno in katoliško misijo, ki jo izvršuje s pomočjo nevernih, temnopoltih Marokancev in »po naređenju« Hitlerja in Mussolinija pridobljenih deloma protestantskih dobrovoljcev proti katoliškemu španskemu kmetu in delavcu, pa tudi proti onim španskim duhovnikom in redovnikom, ki niso hoteli zapustiti svojega ljudstva in z njim vred umirajo pod streli črnih Marokancev.

Še k hrvatskemu vprašanju

Kot nekako dopolnitev zadnjega svojega uvodnika posnemamo po zagrebških »Novostih« od 30. I. 1937.:

»Že več let se podeljujejo svetosavske nagrade našim vseučiliščim. Kot v Beogradu in Ljubljani, ima tudi v Zagrebu vsako leto na tisoče dijakov možnost udeležiti se tega plemenitega tekmovanja in pokazati na konkreten način svoje znanje in ljubezen do one stroke, kateri so posvetili svoje bodoče življenje in delo. Prav gotovo ni koristnejše in lepše tradicije kot je ta. Na moralno afirmacijo prejemnika nagrade se veže tudi materijalni dobiček, ki za današnje razmere ni majhen. Torej obstoje tako z moralnega kakor tudi z materijalnega stališča vsi pogoji, da bi se morala akademska mladina živo zanimati za to tekmovanje. Kljub temu moramo naglasiti, da kažejo dijaki zagrebškega vseučilišča minimalen, oziroma pravilno rečeno, ne ka-

žejo sploh nobenega interesa za pisanje strokovnih nagrajnih tem. Mesto da bi bile pisarne dekanatov zasute z deli dijakov, se dogaja, da sodelujejo pri tem tekmovanju od več kot 5000 študentjev zagrebškega vseučilišča v celem le štirje! Tako se dogaja, da preostaja vsako leto denar, ker se ga ni moglo razdeliti nikomur! Pa to ne morda zato, ker bi bila izročena dela preslaba za nagrado, marveč radi pomanjkanja del. In tako se nagrada vsako leto, ker pač ni drugih... Moramo torej opozoriti, da je bilanca toletnega dijaškega znanstvenega tekmovanja porazna. Dovolj je, če omenimo, da je določenih na našem vseučilišču za svetosavske nagradne naloge letnih 10.000 dinarjev, za katere se lahko potegujejo dijaki vseh fakultet, pa je bilo po službenem poročilu rektorata dne 27. I. 1937 izplačanih tekmovalcem le 4429 dinarjev za 4 izročene naloge. (Konec na 2. strani)

Domače politične novice

Slovenska beseda

je vendarle zagledala beli dan in prebiva sedaj med nami, srečnimi Slovenci. Do sedaj je sploh še nismo poznali, zaslug dr. Dinka Puca in njegovih »neštetihi« prijateljev in občudovalcev je, da smo dobili sedaj poleg lista 1551 še moderno »Slovensko besedo«. Ker pa dr. Puc kljub svoji mladostnosti vendarle ni več posebno mlad, je oskrbel tako aktualni Slovenski besedi obeležje resnosti s posvetilom Ace Stanojevića kot šefa vedno mladih staroradikalov, pa je poleg tega dokazal to resno obeležje tudi s svojerodno pisanim uvodnikom, ki pa po mnenju vseh objektivnih bralcev nima pravega naslova. Kaj bodi naš cilj? O tem bi dr. Puc prav gotovo ne bilo treba pisati, saj celokupna javnost ve, kaj je njegov cilj. Uvodnik bi moral nositi praviloma naslov »Samospoznanje«, kajti v njem je avtor dr. Puc napisal tudi sledeče:

»Namesto bi bi učili državljane vseh stanov, ver in jezikov medsebojnega spoznavanja in spoštovanja, smo izigravali drugega proti drugemu, da, naučili jih celo medsebojnega sovraštva. Brez političnega načrta smo prišli v to državo in tako smo uspeli h koncu tega drugega desetletja, da neprestano govorimo in pišemo o sporazumu, v resnici pa delamo v praksi iz enega naroda tri. Prav tako si tudi nismo znali ustvariti načrta za naše gospodarstvo. Namesto da bi v dobi konjunktura ustvarili rezerve za slabe čase, smo razsipali denar, kakor bi ne bilo jutrišnjega dne. Namesto, da bi sistematično izrabljali ogromna bogastva naše domovine, smo jih prepuščali v izkoriščanje tujcem... Treba kreniti na nova pota... Mišljenja smo, da se da to lažje doseči v demokratično urejeni državi, kakor s katerokoli drugo državno obliko. Kajti le v demokratični državi se morejo koristno uveljaviti vse razpoložljive duševne sile v svobodni tekmi za dosego skupnega cilja...«

Glede dr. Pucovih izjavanj o prošlosti ne moremo reči nič drugega kot to, da bi čestitali dr. Pucu k temu iskrenemu priznanju njegovih lastnih grehov, če bi imeli vsaj malo upanja, da bo tudi pri njem to spoznanje samega sebe vodilo k njegovemu poboljšanju. Žal, tega upanja nimamo.

Kar pa se tiče novih potov, ki jih najavlja dr. Puc kot nujno potrebo najbližje bodočnosti, pa samo to. Vemo in tudi lahko dokažemo, da

(Nadljudjevanje s 1. strani)

ostalo je torej neizkoriščenih 5571 dinarjev! Iz medicinske in veterinarske fakultete ter iz mnogih oddelkov filozofske fakultete se ni udeležil tekmovalja niti en sam slušatelj...«

Vprašan o vzrokih je podal eden izmed profesorjev zagrebskega vseučilišča mišljenje, da se zagrebski študenti, čeprav žive v težkih razmerah, raje odrečejo sicer potrebnih nagrad, kot da bi se lotili nalog, ki zahtevajo gotovo solidnost, resnost in strokovno znanje...

Tako pišejo Hrvatje sami o kulturnih razmerah Zagreba kot središča bodoče »Samostojne Velikohrvatske republike«, ki jo bo vodil naš rojak dr. Maček. Pri tem pa je treba upoštevati, da ima Zagreb že danes 16 kinematografov in je vloženih še 11 prošelj za otvoritev novih. Razumljivo zahteva Zagreb, da se zgrade nemudoma reprezentativne zgradbe za vse mogoče in nemogoče fakultete, laboratorije itd. — seveda na državne stroške. To se Hrvatom izplača zlasti danes, ko je njihov prispevek k stroškom državne uprave sorazmerno najnižji, saj ni nobena tajnost, kako se plačujejo davki v oni Hrvatski, ki ni bila in tudi nikdar več ne bo tako svobodna kot je danes...

Pri južnih Slovanih, ki še niso Jugoslovenci

Bolgarija! Kako skrivnostno doni to ime na ušesa pravega Jugoslovca. Saj to ni sosedna država naše Jugoslavije. Ne, to ne more biti. Saj so nam Bolgari tako blizu, tako po jeziku, kakor po miselnosti. Potuješ po Bolgariji, povsod se počutiš doma! In vendar se moraš v Beogradu javiti v Krunski ulici, da ti dajo vizum, če hočeš preko Caribroda in Dragomana v Sofijo. Bridko spoznaš te doleti šele na meji, ko moraš Dinarje pretvoriti v Leve in si kupiti novo karto. Bolgarija je ravno tako sosedna država kakor Avstrija, Madžarska itd. ali celo — Italija.

Bilo je l. 1912., za časa balkanske vojne. Hlastno sem prebiral takratni »Dan«, in se navduševal pri njegovih karikaturah. Kako velik se mi je zdel Bolgar, ki je trkal na carigradska vrata. Globoko so se mi vtisnili v spomin Gregorčičevi stih: »V gore balkanske koraka junak«, ali »... junak bledeči blag Bolgar, hajduški četi je glavar«. Ko so leta 1913. in 1915. Bolgari vpadli Srbom v hrbet, nisem mogel doumeti, da so tisti junaki, za katere sem se vedno toliko navduševal. In pravilno je bilo stališče moje mladostne fantazije. Bolgarski narod, tega ni storil. Zape-ljan je bil po tujeih.

S še nekaj ostankov tistega mladostnega navdušenja sem se napotil letos sredi avgusta, da vidim in spoznam Bolgarijo z lastnimi očmi, in da sežem Bolgarom krepko v njihovo desnico. Nisem se varal. Naši pesniški preroki Gregorčič, Askerc in drugi niso varali nas mlade navdušene šolarje.

Vlak odpelje iz Caribroda in po par minutah si že na bolgarskih tleh. Na meji me zaskeli

se dr. Puc s svojimi ožjimi prav pridno pripravljala na večkrat napovedane občinske volitve v Ljubljani. Pri njem in njegovih ožjih seveda ni nobenega dvoma o tem, da bo nosilec »napredne slovenske liste«. Dr. Puc in nihče drugi, če ne bo dotlej vsaj ban, če že ne minister. Storili bomo prav gotovo vse, da bo preteklo še mnogo Ljubljance, predno se bodo ta pričakovanja uresničila, čeprav vemo, da bi naša država prenesla tudi še dr. Puca na ministrskem stolčku. Ali bi ga pa prenesla tudi ljubljanska občina?

V tem oziru bi dobil dr. Puc najlepši odgovor pri volitvah, seveda bi se morale vršiti res na demokratičen način in v svobodni tekmi. Če bi se naj vršile a la volitve 5. V. 1935, potem bi že še kako šlo, to tem bolj, ker si je ravno dr. Puc nabral pri teh volitvah veliko dragocenih izkušenj.

Prodira spoznanje!

Sedaj se je javila celo Straža v viharju ter je priobčila 28. I. 1937 prosto po La Croix članek »Laž in klevete v javnem življenju«. Tu pravi: V javnem življenju, politiki, tisku se osma božja zapoved »Ne pričaj po krivem zoper svojega bližnjega« pogostoma krši kot bi za ta področja človekovega udejstvovanja ne veljala. Nasprotnika za vsako ceno onemogočiti, uničiti, odpraviti velja za dovoljeno. Zato se sme črniti klevetati, opravljati, obrekovati, teptati v prah. Laž, zavi-

janje, prikrivanje: vse služi v ta namen. Toda tega krščanska pravičnost in ljubezen ne dopušča! Velja pa tudi Kristusov ukaz »Ljubi svojega sovražnika« z nadnaravno ljubeznijo, s katero ga Bog ljubi: glej v njem neumrjočo dušo.

Delavska pravica, glasilo krščanskega delavnega ljudstva pa je v svoji številki od istega dneva v uvodniku »Mirno napreje« zapisala tudi to: »Ali naj se čudimo sedanjemu javnemu boju proti Jugoslovanski strokovni zvezi celo v katoliških vrstah? Saj ta boj ni od danes, ni od včeraj, ampak traja že ves čas, odkar je dr. Krek ustanovil naše gibanje. Še pred nekaj leti je bil ta boj kolikor toliko za kulisami, skrit. Če je sedaj stopil javno na plan, je le razumljivo, ker je enkrat moral. To je boj krščanske ideje za njeno uresničitev v sroih delavcev in med obledelimi katoličani, ki se v praktičnem udejstvovanju ločijo prav malo od drugih ljudi, ki so katoličanstvo očitno zavrgli.«

Ubogi Slovenci, Slovenski dom, Gorenjec, Domoljub in drugi taki predstavniki katoliškega tiska. Vaši lastni ljudje, ki so gotovo katoliški tako kot ste vi, vas preganjajo in obsojajo, vaši lastni ljudje vam očitajo, da ste obledeli katoličani, ki se prav malo ločite od onih, ki so katoličanstvo javno zavrgli. Hvala Bogu, da ne spadamo med tak katoliški tisk. Smo že raje iskreni in odkriti, pa povemo vsakemu naravnost, kar mu gre, pred vsem pa se ne gremo igre: zastave vun — zastave notri! Je pač hudo, če se kdo duši v ozračju, ki ga je izpridil sam.

RADIO „LJUDSKI GLAS“ PRIOBČUJE

Teta Apolonija Matavivček je odšla iz solzne doline in mi zapustila svoj radio. S tem mi je napravila veliko veselje. Kmalu sem ugotovil, da se da slišati obenem več programov. V »Jutru« sem bral, da se vrše 25. t. m. ob 10.15 ur tri zanimiva predavanja. V Ljubljani je imel slavnostni govor zaslužni kulturni delavec prelat Zlatoust Čenča ob priliki 10 letnice izobraževalnega društva »Čuk«, v Zagrebu je predaval živnozdravnik Mate Magarac: »Kako zdravimo prsišček«, v Beogradu pa tajnik Svete vojske Svetozar Čviček: »O škodljivosti alkoholizma«. Sklenil sem poslušati vse tri govore. Pridno sem vrtel gumbe zdaj na Ljubljano, zdaj na Zagreb, zdaj na Beograd in zvedel tako zares čudovite stvari.

Ljubljana: Cenjena gospoda! Dragi zborovalci! Danes slavi izobraževalno društvo »Čuk« v Kurji vasi pomemben spominski dan: desetletnico obstoja in plodonosnega dela. Te proslave so se udeležili odlični predstavniki naših organizacij in društev, kakor predsednik krajevne organizacije JRZ Lole Kostrun, predsednik krajevnega odbora kat. akcije Bogoljub, starešina akademskega društva Rado Analfabetič, odposlanec Slomškove zveze Mirko Zgaga, podpredsednik športnega kluba »Aufbik« Janez Pobjo, zastopnik zveze trgovcev Zmago Veržnik, so-trudnik »Slovenca« Gustl Fritauček in še mnogi drugi zvesti somišljeniki in prijatelji »Čuka«, ki...

Beograd: ... zahajajo dan za dnevom, ob delavnikih in praznikih v umazane, zaduhle in zakotne beznice. Tam pijančujejo v družbi pocestnih vlačug, preklinjajo Boga in svetnike, razsajajo, se valjajo po tleh in se obnašajo huje kakor živina. Ko pridejo zjutraj pijani domov, pretepavajo svoje žene in izstradane nedolžne otročiče. Ne privoščiijo jim niti najnujnejšega za življenje, hrane, obleke in stanovanja, medtem ko razsipajo sami svoje težko prislužene pare...

Ljubljana: ... S hvaležnim srcem se moramo spominjati zlasti ustanovitelja in predsednika našega društva velečastitega patra Bonaventure, ki vodi že deset let z vzgledno marljivostjo naše kulturno delo in ki si je pridobil tako neveljavne zasluge za duhovni preporod našega vernega, poštenega in dobrega slovenskega ljudstva. Mišlim, da mu ne moremo izkazati večjega zaupanja, večje ljubezni in večje časti, kakor da mu...

Zagreb: ... zvežemo noge in ga vržemo na tla. Paziti pa moramo, da prasec ne bo preveč breal. Nato mu odpremo z desko, sekuro, lopato ali sličnim orodjem gobec in zlijemo vanj 5 do 6 litrov mlačnega kamilčnega čaja. Na trebuh pa mu položimo gorke obkladke. Tako bo prasec lahko odvajal telesne odpadke. Kmalu bodo prenehale zapreke v prebavi in prasec bo žrl svojo vsakdanjo hrano z istim apetitom kakor poprej...

Ljubljana: ... Vse priznanje zaslužijo tudi naši vrli odborniki. Ti idealni možje niso iskali časti in zahvale ali kakršnihkoli drugih posvetnih dobrin, temveč so posvetili v iskreni ljubezni vse svoje moči katoliški veri, domovini in narodu. Taki možje...

Beograd: ... gotovo niso več pri zdravi pameti in spadajo zato v posebne zavode za zdravljenje. Kjer pa takih zavodov ni, jih moramo oddati v umobolnice. Na vsak način jih moramo izločiti iz dostojne človeške družbe, ker so obče nevarni. V svojih delirijih se lotijo radi mirnih rojakov in jim škodujejo na duši in telesu. — Lahko tudi popolnoma podivjajo, tako da jih morajo strežniki vtakniti v prisilne jopiče...

Ljubljana: ... Tako gleda naše društvo lahko mirno in z zaupanjem v bodočnost. Kajti za uspešno delo jamčijo vsi odborniki in vsi naši versko in narodno čuteči člani, ki...

Zagreb: ... se bodo kmalu zredili in dobili mnogo masti. Treba jih je samo skrbno negovati. Od tega bodo imeli dobiček kmetski posestniki.

marsikje po Bolgariji spomenike ali »pametnike«, tako n. pr. v bližnjem Plevnu. Iskrenega Jugoslovca zabole ti pametniki v srce. Toda upajmo, da bo čas vse te rane in tudi »pametnike« zabilisal.

Kmalu smo v Sofiji.

Godba svira »Hej Slovani«. Pozdravijo nas zastopniki mesta, univerze in tudi — vojske. Bili so to člani vojno-geografskega instituta. Po pri-srčnem rokovanju krenemo v hotele in potem hajdi po mestu v spremstvu bolgarskih tovarišev, da si ogledamo njegove znamenitosti. Na sofijske ulice sem šel z občutkom, da sem v mestu atentatov. Saj so dnevno poročali listi o umorih, ubojih, o medsebojnem obračunavanju made-donstvujuših sredi Sofije. Znan je edinstven slučaj v zgodovini atentatov, ko so z dinamitom razstrelili kupolo cerkve sv. Nedelje na Glavnem trgu v Sofiji, pri čemer je bilo ubitih 180 ljudi. Toda korakajoč po ulicah vidim povsod normalno življenje. Sofija je po zgradbi ulic in hiš močno podobna Beogradu. Poleg visokih, večnadstropnih, nanovo zgrajenih stavb stoje nizke, pritlične kolibe s ploščatimi in vegastimi strehami. V teh so naše zavetišče različne »bakalnice« (trgovine jestvin), »hrsnarnice« »kafene« (majhne kavarne) in »mlekarnice« ter še druge trgovine in obrti.

Kdor pozna srbsko cirilico, se bolgarski pisavi kaj hitro privadi. Predvsem se je treba

privaditi bolgarskim polglasnikom,

ki jih Bolgari izgovarjajo zamolklo. Tako n. pr. se oni imenujejo b'lgari. Njihove ja, ju, ij, št in jad na koncu vsake besede, ki jih pišejo z eno črko, obvladaš v enem popoldnevu. Ko se spo-

Kajti tako se bo kmalu dvignil izvoz prasecv v inozemstvo, zlasti v Avstrijo in Italijo. S tem pa bodo poskočile tudi cene...

Ljubljana: ... Ponosno vihra prapor »Čuka« in kaže našemu ljubljensmu slovenskemu in katoliškemu narodu pot k boljši in srečnejši bodočnosti. Za naše društvo veljajo pač besede nesmrtnega pesnika-prvaka in preroka Prešerna...

Beograd (kjer se je začel medtem koncert slovenskih narodnih pesmi): ... Za čašo vinca rujnega — Pošten kristijan življenje da...

Falzifikatorji zgodovine

Ni dolgo tega, kar se je v zagrebski družbi, ki se smatra del »hrvatskega narodnega pokreta«, ponovno sprožila debata o Zrinjskih in Frankopanih, še posebej o Petru Zrinjskem in Krsti Frankopanu, ki sta padla 30. aprila 1670. leta v Dunajskem Novem mestu kot žrtvi habsburške neizprososti. Ta debata, ki se pojavlja v hrvatskih listih vsaj enkrat na leto, ima svoje ozadje v megalomanski duševnosti nekaterih hrvatskih piscev, zgodovinarjev in politikov, ki bi radi videli svojo Hrvatsko za vsako ceno žarečo v luči slavne preteklosti. Če pa take preteklosti ni, jo je treba za vsako ceno napraviti.

Ta kočček »hrvatske« zgodovine se odigrava v času, ko so bili fevdalci med seboj sperti in so se ustvarjale močne protivniške grupe, ki so imele edini namen povečati že itak velika svoja posestva! To je zgodovina avstrijskih in madžarskih grofov, baronov, vitezov in plemenitnikov, ki je obstojala predvsem v tem, da so se imenitniki dobro poročili ter priženili lepa ozemlja skupno s prebivalci in pa v tem, da so po lastnem nagibu bolj ali manj podprli avstrijskega cesarja, ko je napovedal turskemu sultanu vojno, če je ta preveč ogrožal cesarja in njegovih mogočnikov osebnost.

Ravno sto let pred smrtjo teh dveh velikašev, ki sta se uprla cesarjevi volji zaradi svojih lastnih skrbni in potreb, je padel na sličem, toda bolj zverinski način v Zagrebu Matija Gubec, vodja upornikov, ki so prelivali svojo kri za svojo ljudsko pravico. In tudi tega Matijo Gubca izkoriščajo frankovci v svoje politične namene, ter mu dajejo značaj ljudske osebnosti in hrvatske zgodovine, čeprav tedaj ni bilo mogoče niti govoriti o kakšni hrvatski naciji. Dočim pa je Matijo Gubca ohranilo narodno izročilo i slovensko i hrvatsko, ne morejo pokazati tisti, ki razglajajo poslednje Zrinjske in Frankopane za hrvatske mučenike, niti na en spomin, ki bi ga narod hranil v svojem narodnem blagu na ta dva fevdalca.

V tistem času, ko sta živel Peter in Krsto, niso imeli tlačani prav nikakih pravic, razen tistih malih, ki so jim jih posebej dajali njihovi gospodje. Ni znano ne o enem, ne o drugem, da bi imela kakšno sočustvovanje z narodom. Edino to je dokazano, da sta se posluževala tudi hrvatskega jezika. In če bi že umirala za tisti narod hrvatski, ki naj jima sedaj poje toliko slavo in čast, ni dvoma, da bi se bil Peter Zrinjski v svojem oprostilnem pismu, ki ga je pisal svoji ženi tik pred smrtjo, spomnil vsaj z besedico tega svojega naroda!

Tudi med Slovenci smo imeli nekaj časa močno strujo, ki je hotela celjske grofe kratkoma lo proglasiti za slovenske in dati njihovim naprom, da bi svojo oblast čimbolj povečali, nekako slovensko lice. Sreča je ta, da so naši zgodovinarji resnejši od tistih hrvatskih, ki morajo sedaj v potu svojega obraza iskati dokazov, da so Hrvati nekaj čisto drugega od Srbov! Kajti sicer bi se tudi pri nas nadaljevala povest o »slovenskih« celjskih grofih in njih borbi za samoslovenstvo!

znač z bolgarskimi pismenkami, tedaj ti šele uho pove, kako smo si sorodni. Bolgarski in slovenski jezik sta si glede besednih korenov zelo sorodna. Zasedil sem tudi, da imajo Bolgari nekaj pesmi, ki jih pojejo z isto melodijo kakor mi Slovenci nekatere svoje. N. pr. tisto »Mi Slovenci vinca ne prodamo...« ali pa »Oj ponuemo ta svet, homo mogli vsi umret, nazadnje ni kajta še ene pesmi zapet«. Melodije poslednje pesmice so vpletli celo v neko koračnico, ki jo imenujejo »Slavijanska«. V splošno se razumeš z Bolgarom najbolj, če govoriš lepo in pravilno slovensko prav počasi. Slovenca najbolj motijo v pogovoru z Bolgarom artikli, ki jih natikajo na konec besede. Tako čitaš n. pr. na pročelju Sobrańja (parlamenta) v Sofiji:

»Sedineneto čini silata.«

Pravijo, da so bolgarski jezikoslovci, ki so stvarjali bolgarski književni jezik, vzeli kot osnovo dialekt iz Varne ob Črnem morju, ki se je najbolj razlikoval od narečij blizu srbske meje. Bilo je to za časa mržnje napram Srbom. Celotno stvarjanje jezika so razdirajoči tujei posegli. Bolgarski narod — nepismen — teh artiklov v svoji preprosti govorici ne uporablja. Na potovanju pod balkanskim gorovjem sem to tudi sam ugotovil, ko sem se pogovarjal z nekim kmetom. V ostalem je Sofija na nekoliko višji kulturni stopnji kot Beograd. Povsem se to pozna po nekaterih starih zgradbah, spomenikih in zlasti po cerkvah. N. pr. katedrala Aleksandra Nevskega, ki stoji za Sobrańjem. Že samo zunanje lice in okolica trga te spominata, da je tu nekaj posebnega. Tipični pravoslavni slog z mnogimi kupolami te opozarja, da so Bolgari kljub krščanstvu ostali pravi Slovani.

(Dalje prihodnjič)

Iz drugih listov

Verski mir — prvi pogoj miru na zemlji

Pod tem naslovom prinaša »Starokatolik« članek, ki ga je napisal starokatoliški škof z. Marko Kalogjera. V članku pravi, da je za napredek človeštva potreben verski mir, ko je pa pogoj, da verska svoboda, verska enakopravnost, verska strpnost.

»Verska svoboda«, pravi pisec, je svoboda vere in vesti. To je prva zahteva prosvetljenega človeka. To pa je bila tudi prva zahteva in prvi klic preganjanih starih, prvih kristjanov. In prav zato, ker so zahtevali svobodo vesti, so zmagali in so jo tudi dosegli. Kristjan se ne sme nikoli odreči svobode vesti. Apostol Pavel nas uči, da je vse kar ni po vesti, greh.

Naša država je podedovala od avstrijskih cesarjev zakonski predpis, ki zanika in gazi svobodo vesti mnogim državljanom. Isti predpis je podedovala tudi naša bratska Češkoslovaška država, ka ga je takoj v njenem prvem parlamentu v maju 1919. l. s posebnim zakonom izrečno uničil njen prvi suveren, Masaryk, ta največji živeči Slovan in iskren kristjan.

Verska enakopravnost je drugi bistveni pogoj verskega miru, posebno v državi kot je naša, kjer je več priznanih ver in verskih zajednic. In to versko enakopravnost nam jamči naša državna Ustava in naše svečane mednarodne obveznosti. Če bi naša država dovolila, da se priznane veroizpovedi delijo na jače in slabše, bi s tem priznala načelo »sile močnejšega«, ki bi se potem moralo aplicirati tudi na države in na narode. To bi pa bilo nesodobno in nepravilno, bilo bi usodno za naš narod in našo državo. V tem pogledu je Sabor Srbske Pravoslavne Cerkve v Beogradu izdal svečano objavo z geslom: »Naša država — država verske enakopravnosti«, kjer je ugotovil, da kljub temu, da je pravoslavna cerkev v Jugoslaviji cerkev večine, ne bo zahtevala nikakih privilegijev. Prav tako pa da tudi ne bo trpela nikakega zapostavljanja.

Verska strpnost je tretji pogoj verskega miru. Stari krščanski pisec Laktancij piše: »Vero je treba braniti ne z ubijanjem, marveč z umiranjem. Ne z besom, temveč s potrpljenjem... Kdor bi hotel braniti vero s krvjo, mučili, zlobo, ta je ne bi branil, nego oskrnil in poživinil.«

Bog i Hrvati

Tako se namreč glasi geslo hrvatskih po-božnjakov. Toda splitska Katoliška Riječ to geslo strastno napada:

»Če čujemo vzklík »Bog i Hrvati«, ki so ga nekateri proglasili celo za geslo Katoliške Akeije, moramo biti pazljivi!! V ustih brez-

božnika pomeni beseda Bog isto kar je značilo za Mazzinija: »Bog je božansko utelešenje človečanstva«. Ali pa more pomeniti to geslo tisto kar nekateri pojejo, ko zavijajo smisel starčevičanske himne »Bog je radnik!«. Toda mi katoliki ne pozabimo, da med Bogom in narodom stoji Kristus, čigar mistično telo je cerkev, ki jo vodijo papež in škofje. In da naše pravo geslo v politiki bodi: »Bog, cerkev, narod!«

In kralj in država?

Vi grešniki maziljeni...

Pod naslovom »Infantilni katolicizem« je prinesla »Nedjelja«, glasilo zagrebških mladokatolikov članek, ki ga je napisal dr. Vladimir Cicak in ki je bil v hrvatskem tisku mnogo komentiran. Dr. Cicak pravi v tem članku med drugim:

»Krščanstvo je danes v previranju. Vrača se sigurno v čase prvih kristjanov. Presli so časi, ko so po neumnosti smatrali kritiziranje gospode katolikov kot napade na vero in cerkev. To danes več ne užiga. Takemu naziranju se danes vsak vsaj malo resen človek smeje! Danes se sme kritizirati vse. Ne pomeni kritizirati cerkev, če se podvrže upravičeni kritiki cerkveni človek, predvsem katolik svetovnjak, ki mu je katolicizem samo na jeziku, po dejanjih pa je najbrezobzirnejši kapitalist!

Duhovno se morajo obnoviti gospodje iz »višjih« krogov, tisti, ki imajo denar, silo in čast! Duhovna kriza teh višjih krogov je izzvala duhovno krizo proletarijata in gospodarsko, socialno ter politično krizo celih narodov. Šele, če bo odstranjena ta duhovna kriza v višjih krogih pri tkzv. buržuaziji, bo odstranjena s pomočjo urednega katoliškega duhovništva in Katoliške akcije duhovna kriza tudi širših narodnih slojev. Ne smemo misliti, da bo katoliška akcija tudi v katoliškem narodu uspela, če se bo omejila na proletarijat! Ne! Taka katoliška akcija bo sicer »katoliška akcija«, toda katolicizem v narodu, v katerem bi se ona širila, bi ostal infantilni, torej katolicizem forme brez vsebine.«

Priznavajo

V nemških cerkvah je bila prečitana pastirska poslanica proti komunizmu. Podpisali jo vsi nemški kardinali, nadškofi in škofi v Nemčiji. Med drugim stoji v tej spomenici: »Mi katoliki smo kljub nezaupanju, ki do nas vlada, vedno pripravljeni, da damo državi tisto, kar je pripada in da pomagamo vodji Rajha in njegovi borbi proti boljševizmu in v delu na drugih poljih. Toda ne sme se potem več mladini govoriti, da po boljševizmu, ki je državni sovražnik št. 1, pridemo mi na vrsto, katoliška cerkev, kot državni sovražnik št. 2.«

Skozi Kočevsko

0 slovenskih imenih na Kočevskem

Ni še dolgo, kar smo čitali v časopisih, da koroški Slovenci ne bodo več smeli uporabljati slovenskih krajevnih imen. Zanimivo je v tem oziru, kake pravice imajo naši Nemci. Uradno je baje določeno, da mora »Gotscheer Zeitung« uporabljati za vse kraje, kjer so Nemci v večini, dvojezična krajevna imena: slovensko, ki je navadno prvotno (Brezovica, Borovce itd.), za tem pa še nemško, večinoma pokvarjeno slovensko (Brezovitz, Morobitz). Značilno je tudi, da je dovoljeno uporabljati nemška imena, to se pravi ona, ki so jih, kot se zdi, vpeljali avstrijski in Auerspergovi uradi. Marsikje se namreč ta nemška imena bistveno ločijo od domačih kočevskih (Na pogledu = Puglarje = Hoenber).

Toda naj bi že to bilo, pri nas na Kočevskem smo že skoro navajeni, da se nadaljuje avstrijsko ponemčevanje. Lepše je to, kar si »Kočevarica« poleg tega že privoščila. Večkrat smo že videli v člankih sama spačena krajevna imena v nemščini, brez slovenščine. Razume se, da šteje Kočevarica za nemške kraje na Kočevskem vse vasi, četudi morajo priznati, da so v njih Slovenci v veliki večini (n. pr. Briga, kjer je en sam nemški priimek v soli!).

V zadnjem času si Kočevarica dovoli še več: Upala si je pretvoriti čisto slovensko belokrajinsko Podgoro v nemški Unterwald.

V zvezi s tem je vprašanje priimkov. Da jih kočevski župniki še danes protizakonito falzificirajo, to je že splošno znano. Po zakonu o narodnih imenih se smejo namreč pisati v tujem pravopisu le oni priimki slovenskega izvora, ki so se tako pisali že vsaj 60 let. Znano pa je, da se slovenski priimki na Kočevskem niso pisali v nemškem pravopisu do leta 1880., ko je bilo ljudsko štetje. Tedaj se je namreč pokazalo, da bo Kočevsko skoraj slovensko, zato se je začelo na ukaz od zgoraj sistematično ponemčevanje. Zato pač nemški

župniki nimajo nikjer zakonitih pogojev za falzificiranje (le nekaj predkočevskih slovenskih priimkov se je že pred 60 leti pisalo napol nemško).

Višek predrznosti v tem oziru si je dovolila »Gotscheer Zeitung« za 1. december lanskega leta. Piše namreč slovenski priimek Kure, o čigar nosilec sama pove, da je doma iz slovenske Podgore, kot Kurre. Takih priimkov je namreč mnogo v par kočevskih župnijah, ki meje na Belo Krajino, zato jih je treba spreminiti v nemške.

Toda predrznost, ki hoče še vnaprej ponemčevati, je razumljiva, če so nemški gospodje navajeni, da jih nihče ne kaznuje. Zato smo radovedni, kateri referent na sreskem načelstvu v Kočevju nadzira izvajanje zgoraj omenjenih zakonov in predpisov in kdo cenzurira Kočevarico. Kajti kolikor poznamo ta list, bi moral pač zaradi svoje nesramnosti in kršitve zakonov plačati že precej kazni. Gornja primera pač nista edina, zlasti na primer o falzificiranju slovenskega priimka.

Zopet Kočevje

(Slovenska pesem jim je napoti)

O veliki vzgojni vrednosti petja ni treba posebej govoriti. Pesnice so izliv duše in iščejo pota v mehka srca. Tam, kjer je vsakdanja raba domačega jezika nekako nemoderne in samo v spodtiko, tam pesmica vendarle dvigne naš jezik do poudarka. Naš jezik in naša melodija sta dobra orača puste kočevske narodnostne ledine. Nekdaj se je na Kočevskem pelo več slovenski. Kakih pet let nazaj pa so kar na mah utihnile naše pesmice. Nadomestili so jih hitlerjevski »marši« in nemške »udarne« pesmi. Celotno obvezna mladina jih je prepevala izven šole. Te pesmi in napeve so prinašali na Kočevsko iz Nemčije

vračajoči se krošnjariji, od katerih je marsikdo tudi slovenske krvi. Prinašali so nam pesmice »študente« (pod njihovimi kapami se je marsikaj pletlo in snovalo). Prinašali so nam jih nemški popotniki — »turisti«, ki nikdar ne pozabijo svojih »trpečnih« bratov v njihovem »Kulturgebietu« na Kočevskem.

Ti »pevovodje« se potikajo po vaseh, tam prepevajo in »nehote« učijo tudi Kočevarje teh pesmic. Kočevarjem in seveda tudi mladim Slovincem silno ugaja disciplina, dobrotnost in prijaznost teh pevcev. To so jim njihovi »rešeni« bratje! Kar takole potujejo po deželi: pridejo v kak kraj, ostanejo pri kakem gospodarju dva do tri dni kot dobro posluzeni gost. Ta gospodar gostitelj ne more biti kdorsibodi, to je vedno le zagrižen Kočevar. Da pri njem tak pevec gotovo ne moli rožnega venca, nego se mu gre za vse kaj drugega, je pač umljivo! Predlaskim je imel nekdo v gostih celo neko nemško učiteljico iz Rajha. Ta je bila tudi »na počitnicah«, zbiral je »okoli sebe otroke«, hodila z njimi na sprehod, jih učila »lepih« pesmic, jim pripovedovala pravljice itd. Skoraj tri tedne je tako vršila propagando. Jasno je, da daje ta način podpiranja Kočevarjev močno moralno oporo. Mi seveda trpimo od tega, tudi zakričimo, da list za listom pada od našega drevesa, a roke držimo križem.

Res je že skrajni čas, res je sedaj že dvanajsta ura, vendar se redko kdo zgane in le malo kdo dejansko poseže v te žalostne kočevske razmere! Celotni oblasti tako rade poslušajo nasvete Kočevarjev in njihove pritožbe glede naših ljudi. Tu je preveč napadalcev in predobro sistem napadanja, da bi se mogla nuditi dovoljna obramba naših nacionalnih interesov že tedaj, če jo izvaja posamezen učitelj, ali uradnik, ali kak drug nacionalist. Tu je treba, da se tem borcev na terenu priključi široka naša javnost in ji da ne samo moralno, nego tudi izdatno gmotno podporo.

Po naši zemlji

Naše prijateljstvo z Bolgarijo

»Narodna Odbrana«, glavno glasilo našega pokreta, komentira z naslednjimi besedami sklenjeni dogovor o večnem prijateljstvu med Bolgarijo in Jugoslavijo:

»Odkar je blagopokojni kralj Aleksander dal izraz svoje odločnosti, da se ohrani mir na tem delu Evrope v lastno voljo balkanskih držav in da se napravi konec vmešavanju in vplivanju v usodo Balkana s strani gotovih evropskih sil — od tedaj je zavladal čuden duh medsebojnega zaupanja in je prišlo do cele vrste paktov med balkanskimi državami. Prepričanje, da so balkanski narodi bili v svoji preteklosti žrtve in plen sebičnih interesov, lažnivih prijateljev in da je morje prelite krvi v medsebojni borbi pomenilo največjo tragedijo, je privedlo do spoznanja predvsem blagopokojnega kralja Aleksandra, da je treba spustiti zaveso nad kravo in mračno preteklostjo in pokopati bratomorne instinkte in intrige temnih sil, ki so čisto imele svoje agente tudi med kronanimi glavarji.

Izmučeni v teški borbi za obstanek fizičnega življenja, na razpotju vzhoda in zapada, neusmiljeno šibani od usode, ki ni bila v njihovih rokah, so navsezadnje balkanski narodi, v prvi vrsti Srbi in Bolgari, izrazili svojo odločno voljo, da stvorijo dogovor o večnem prijateljstvu, najpoprej v svojih srcih, potem pa tudi pisan.

Narodna Odbrana, ki je že davno pokazala na potrebo brezkompromisne službe pravilno razumevanim interesom naše nacije in države, nima razloga, da ne bi iskreno pozdravila tudi to poslednjo manifestacijo konsolidacije Balkana in še posebej novo epoko v našem odnosu do Bolgarov. Prepričana je, da pogodba po svojem duhu vsebuje intencije in obojestransko voljo, da status quo, kot najvišji diktat zgodovine obstoja, in se mora spoštovati.«

Kupite zamorčku katekizem

Spričo tolikih in resničnih dopisov s Kočevskega, ki jih prinašamo danes, ponatiskujemo iz »Klaverjevega misijonskega koledarja za leto 1937«, tiskanega v Jugoslovanski tiskarni v Ljubljani, tale debelo tiskani pozivi:

»Kdo kupi zamorčku katekizem!

Tako radi bi se zamorčki učili in se lepo pripravili na sveti krst, pa nimajo katekizma, nimajo molitvenika. Kdor zna ceniti milost svete vere, ve, kakšen zaklad je to in bo gotovo tudi ubogim zamorčkom k temu rad pomagal. Katekizem v zamorskem jeziku stane Din 25.— Prispevke hvaležno sprejema Družba sv. Petra Klaverja, Ljubljana, Metelkova ulica 1.«

Ali ne bi mogla Klaverjeva družba, ki jo gotovo vodijo lepi verskovzgojni nagibi, vse dotlej prenehati s podporo za zamorske otro-

Na Zdihovem, v kočevski deželi

Na Zdihovem je župnik »Slovenec«. Vzgojen je v Gladbecku, seveda v nemškem duhu ter je nezmožen slovenskega očenaša in slovenščine sploh. Pridno dela in vabi ovčice k sebi: pridige so nemške, cerkveno petje pojejo samo Slovenci — nemško! Nedavno je vmes posegel ondodni šolski pevski zbor, da imajo vsaj dvakrat mesečno slovensko petje pri maši. Tako pojejo otroci slovensko, njih starši pa, ki so od prvega do zadnjega vsi Slovenci, pojejo nemško, dasi ne znajo nemščine niti pravilno govoriti niti pisati. To gotovo posvedoči »zvezek« neke slovenske deklince: »For dir knijen vir o got«. Vendar vsi ti naši Slovenci kar norijo za Nemci in nemškim jezikom. Tu nastane za nas vse vprašanje, kdo je temu kriv.

Naš človek tu je navadno siromak. Pri Nemcu je zadolžen in od njega gmotno in moralno odvisen. Morebiti bi se vsaj nekateri radi rešili te nadvlade tujca nad njim na naši domači zemlji, a naš človek si sedaj niti migniti ne upa, sicer mu kočevski mogotec zapoje z bobnom pred hišo. Tako molči in se počasi prelevi — v Kočevarja...

Prav ste omenili, da mi ne bi smeli preje skrbeti za afriške zamorčke, dokler nam blizu slovenske prestolice tako tragično odteka naša zdrava kri. K nam je treba nujne stvarne pomoči! Slovincem tu na Kočevskem bi morali dati prilike zaslužka, da se otepejo dolgov. Brezobrestna posojila, ki bi ga jim nudili nacionalni skladi, bi prav tako mnogo pomenila. S samim govorjenjem in resolucijami pa se kočevskega problema nikdar ne bo rešilo. Tudi bi tu rabili naših časopisov, predvsem mladinskih, seveda brezplačno. Nacionalni delavci tu so gmotno prešibki, da bi oni kupovali časopise za obči blagor.

čiče, dokler se naša slovenska mladina po Kočevskem, po Gornjem Štajerskem, ob Gorici in Celovcu ter po drugih narodno ogroženih predelih naše države ne založi s slovenskimi katekizmi in slovenskimi cerkvenimi pesmimi? Ali ne bi mogla naša Klaverjeva družba svoje, med nami nabrane obilne prispevke nakloniti raje nedolžnim otročičem v naših črnih revirjih, mesto, da jih pošilja v afriške kraje, na katerih niti narodnostno niti državno-politično, niti gospodarsko Jugoslavija in tudi Slovenija (!) nista prav nič zainteresirani?

Mi bomo z velikim priznanjem pozdravili Klaverjev misijonski koledar za leto 1938, če tam prihodnjic ne bo obravnavan problem odgoje zamorčka, nego naše žalostno nacionalno in, kakor iz dopisov vidimo, tudi cerkvena vprašanja slovenske mladine! Če pa bi ta družba tudi še naprej delovala med nami po dosedanjem vzorcu, bo ves narod moral v njej in v sličnih akcijah videti poskus odtujitve našega denarja za svrhe, ki jih narod, ko mu režejo na živem telesu zdrave ude, ne bo mogel oprostiti.

Dopisujte

v Pohod!

Še o slovenski glasbeni akademiji

Naši listi nekam sumljivo molčijo. Edino »Slovenec« in pa »Slovenija«, ki se v zadnjem času našla na isti liniji s »Slovincem«, saj smatra tkzv. punktacije za svoj program, sta zabeležila osnovanje glasbene akademije z jezuitsko zavzetimi besedami, češ, da je ta ustanova osnovana zato, da bi nudila naraščanju, ki se posveča glasbenemu življenju, več možnosti in pravic, kot jih pa ima v sedanjem državnem konservatoriju. Že v zadnji številki »Pohoda« smo označili osnovanje te, Glasbeni Matici in državnemu konservatoriju vzporedne ustanove kot škodljivo. Je pa tudi očitno neresno zamišljeno, kajti gospodje, ki so prelevili »Društvo prijateljev glasbenega naraščanja« v »Slovensko glasbeno akademijo«, se menda ne zavedajo, koliko sredstev in koliko ljudi je potrebnih za izpeljavo takega programa. Sicer pa se ta metamorfoza ni izvršila kar samo na obnem zboru, gotovo so jo gospodje prinesli v svojih glavah na to skupščino. Mogoče je pa zrasla v gostilni pri Kosiaku? Čeprav sta bila izvoljena v odbor tudi predsednik Glasbene Matice in ravnatelj državnega konservatorija, moramo še enkrat izraziti bojazn, da je ta institucija v svojem jedru zamišljena kot nekaka slovenoborska

protiutež Glasbene Matice. Mislimo, da bi bilo umestno, če bi k glasbeni akademiji zavzela tudi Glasbena Matica svoje jasno stališče. Brez ozira na to, da doslej še nikoli ni bila in ni pokazala nikakega političnega obsežja.

Delajo le po nauku evangelistov

Snežni zameti, »posrečena« kmetijske zaščita in brezizgledna bodočnost, so same hude stvari letošnje zime.

Zato je prišla »nadstrankarska« (doslovno) Katoliška akcija, a tudi mestna socijalna akcija brskati po rešilnih receptih in osvojila za mesec februar ta-le dva:

1. »Kdor ima dva plašča, daj enega temu, ki ga nima; a kdor ima hrano, naj prav tako napravi.« (Luk. 3. 11.)

2. »Eno ti manjka: pojdi, prodaj vse, kar imaš in razdaj siromakom.« (Mark. 10. 21.)

V izvajanju tega bodo pokazali dober vzgled najprej vsi dobrorejeni pristaši obeh evangelistov, a tudi vodilni generali bivše SLS, ker hočejo dokazati baš revežem, da vodijo tudi dejansko le ljudsko politiko.

Pred mariborskim sodiščem

Iz razprave

Razprava proti mlademu Adlerju, ki je umoril in oropal šentiljskega poštnega sluga Ljudovika Žunka, je pokazala nekaj zelo karakterističnih momentov, ki bi jih bilo škoda prepustiti pozabljenju. Predvsem je tukaj spričevalo o vedenju Adlerja, ki ga je izdal šentiljski župan g. Karel Swaty. Pri razpravi je teklo zasliševanje g. Swatyja takole:

Predsednik: »Povejte, gospod Swaty, kakšen je bil Adler?«

Swaty: »Bil je priden, zanesljiv in sposoben za vsa dela.«

Predsednik: »Ali je kaj pri občini povelil?«

Swaty: »Ne. Rekel je takrat, da je denar izgubil, pa je znesek že drugi dan poravnal.«

Predsednik: »Zakaj pa ste v pismu o glasu drugače zapisali?«

Swaty: »Ne vem nič. To so drugi gospodje zapisali.«

Predsednik: »Pa saj ste vi vendar pismo o glasu podpisali? Tam stoji, da je delamržen, lažljiv, nadut, kradljiv, zvit in častihlepen in da se norčuje iz revnih ljudi!«

Swaty: »Podpisal sem v dobri veri, da je vse v redu.«

Predsednik: »Tukaj ste sedaj dve spričevali: eno, ki pravi, da je marljiv in zanesljiv, drugo pa, da je ničvreden. Katero je sedaj pravo?«

Swaty: (molči).

Predsednik: »Ali je morda organist sestavil pismo o glasu?«

Swaty: »Ne vem, najbrže tajnik.«

Predsednik: »Ta Adler pa je zares čuden psihološki pojav! Ne razumem pa, kako je s pismom o glasu. To pismo o glasu je morala izdati neka nevidna moč, kajti niti župan ne more vzdržati podpisanega pisma.«

Značilno je tudi, kako so naši listi o procesu poročali. »Slovenski dom« je znal povedati predvsem to, da je bil Adler član Sokola. Pozabil pa je navesti, da je bil popreje član Orla, da je bil strogo katoliško vzgojen, da je bil svojčas celo ministrant in član različnih katoliških kulturnih društev. Menimo, da se s takim neokorektnim poročanjem ne napravi nikake usluge javnosti, ki želi biti o vsaki stvari objektivno obveščena.

O demokratičnih Führerjih

Velik del našega časopisa zastopa demokratske smernice. To velja predvsem za tisk, ki ga vodijo gospodje iz Zagreba, iz Rima ali

Naš pokret

SREDIŠNJI ODBOR

NARODNE ODBRANE V BEOGRADU

so notrdil novoizvoljene uprave naslednjih

Krajni odbor NO LJUBLJANA-SISKA:

Upravni odbor: Preds.: Prinčič Vladimir, uradnik gl. kontrole; podpreds.: Blane Franc, univ. uradnik; tajnik: Korbar Avgust, šolski upravitelj v pok.; blag.: Dežela Viktor, železniški uradnik; odbornika: Komac Anton, železniški uradnik, Miklavčič Ferdo, železniški uslužbenec. — Nadzorni odbor: Člana: Kopal Josip, strokovni učitelj in Ogrin Rudolf, mehanik drž. železnice.

Gornji grad:

Upravni odbor: Preds. dr. Mejak Ervin, odv.; podp.: dr. Rak Janko, zdravnik; tajnik: Žigart Janez, davčni uradnik; blagajnik: Mikuz Marjan, davčni uradnik; odbornika: Lobnik Franc, živinogradnik, inženir Venko Boris, sreski kmet, ref.

Nadzorni odbor: Preds. Žehelj Anton, pos.; pregl.: Žnidaršič Venč; delov.: Počkaj Miro, šolski uprav.

pa iz Moskve. Nikjer ne najdete toliko lepih in praznih besed o enakopravnosti, bratstvu in svobodi kot v socijalističnih časopisih, ki kar tekmujejo med seboj, kdo bo bolj demokratičen. Obstaja pa še drugo žarišče demokracije, ki ima svoje sedež v Deželjevi ulici št. 9. In res, če citate govore hrvatskih tkzv. narodnih zastopnikov, boste našli najmanj dve tretjini besed o demokraciji, eno tretjino pa o hrvatskem vodji dr. Mačku. Človek res ne ve, kako je s temi Hrvati, ki poslušajo take prazne čenče. Če imajo Führerja dr. Mačka, ki se je izvolil sam, oziroma ga je določila njegova frankovsko-židovska okolica, potem v njihovem pokretu ni demokracije. Če pa je demokracija, potem zopet Führerja ne more biti. Toda to so take male nelogičnosti, ki jih ubogi kmetje, kateri imajo polna ušesa besed o hrvatski zastavi, demokraciji in vodji Mačku, niti ne zapazijo.

Slovenski klubi

»Slovenija« se joče:

Posebnost slovenskega naroda je — tega pri Srbih ne najdemo —, da del meščanstva in tako imenovane inteligence ne stoji trdno na slovenskih nogah. Kakor so se ti ljudje včasih vdajali nemstvu, tako so v Jugoslaviji podlegli srbsko-hrvatskemu ali bolj rečeno srbskemu vplivu, pa ne mogoče tako, da bi brali srbske knjige ali časopise, ali da bi se naučili srbsčine ali cirilice, ali pa da bi skusali spoznavati srbske navade, zgodovino ali pokrajine. Nič tega. Vse pri teh ljudeh sloni — tako sedaj, kot prej, na strahopetnosti in pomanjkanju hrbenice. Ta del meščanstva in polinteligence, zastrupljen od neprestanega ponavljanja, da sta slovenstvo in slovenska kultura manj vredna, se tega vcepljenega mišljenja ne more osvoboditi, in se suče kot v začaranem krogu. Ne pozna ne slovenske, še manj kakšne druge kulture, je duševno len, zavzet le za svoje osebne stvarne koristi, izživlja se v praznih besedah in vzklilih, politično neresno se poprime vsake puhlice, ki jo Neslovenec s spretno gesto vrže med nas, je prepričan, da je slovenska kultura manj vredna ter zato hoče, da jo Slovenci, kolikor je imamo, opustimo in prevzamemo drugo. To stremljenje je doseglo svoj vrh v jugoslovenstvu, kateremu je glavno: likvidacija slovenstva, torej uničenje slovenstva.

Bojimo se, da dr. Regalija in komilitonov tudi slovenski klubi ne bodo mogli potolažiti.

Nemške „stebre k Adriji“ zopet gradijo

Obupen dopis iz Novega kota pri Dragi

Za naš potapljaljoči rod Vas prosimo pomoči, da ga zopet dvignemo in priključimo k nam in nujno zaježimo val pangermanske propagande, ki se bohotno širi tudi tu, čeprav je to naše jugoslovensko ozemlje. V poslednjem času so se namreč pojavila znamenja, ki dovolj jasno pričajo, koliko je naš narod že zastrupljen z idejami, ki gredo za tem, da se v sami kali zamorijo častva do Slovanstva, a da na njih mesto vsidrajo povečani pangermanizem.

Tu v novem kotu pri Dragi, nekako 20 km južnozahodno od rte Ribnica-Kočevje, prebivajo samo Slovenci. Tu ni bilo nikdar Nemcev, razen par gozdnih uslužbencev, ki so se tu stalno naselili. Vendar velika večina tukajšnjega slovenskega prebivalstva blodi v lažni zamisli, da so oni germanskega rodu in sicer iz rodu tistih Germanov, ki jih je na Kočevskem naselil grof Ortenburški. V tej krivi veri živijo naši ljudje in to krivo vero jim vcepljajo naši nasprotniki, ne iz resničnosti, ampak zato, ker jih je treba premočiti in tako prekvasiti, da bodo porabni pri gradbi nemškega mostu k Adriji.

Stebrovje temu mostu hočejo postaviti tudi v naših dveh slovenskih občinah v Dragi in Travi.

Tu je slovenska beseda že skoro izginila, nasprotno pa nemške nacionalne pesmi in pesmi, ki v njih pojačujejo njih stremjenja k uničenju slovenskega naroda, pri tem umetnem ustvarjanju pangermanizma.

Dolgo smo se Slovenci v teh krajih borili proti slehernim poskusom raznarodovanja. Početek naše borbe zaznamujemo po l. 1887 (do tega leta je bil kraj še popolnoma slovenski), ko sta se tedaj pojavili v našem kraju imeni Künzel in Pospisichill. Bivša Avstrija je seveda prizadevanja tukajšnjih raznarodovalcev moralno in gmotno podpirala, saj je tu na slovenskem ozemlju, med Slovenci, pred svetovno vojno odprla nemško šulfrajnsko šolo, ki je poleg priseljenih nemških uslužbencev prevzela takrat glavno vlogo v raznarodovalni akciji.

Takrat je bila naša borba sama po sebi razumljiva za nas vse: borili smo se kot zavedni Slovenci za svojo zemljo in proti privilegiranim nemškim vsiljenecem. Toda, da se moramo v naši, od jugoslovenskih junakov ustvarjeni narodni državi še vedno boriti proti sistematičnemu nadaljevanju raznarodovanja jugoslovenskega življa in proti Pangermaniz-

D O P I S I

Vevče

Stavka v Vevčah

Že več kot mesec dni je tega, kar traja stavka papirniškega delavstva v Vevčah. Vevče, kaj so res tako daleč v gorah, da se smatra ta stavka tako malopomembna, da so jo naši časopisi malodane samo omenili. Nad 570 delavcev brani tu svoje pravice, toda ne morda z gorjačo v rokah in ne v tovarni, kajti po tem načinu bi stavka našla gotovo več odmeva. Vseskozi taktini, disciplinirani, zato složni bodo stradali, če ne bo izpremembe v kratkem. Navezani kot izkazuje današnji položaj, so samo na dohodke svoje zaposlitve in če pride do hujšega, jim ostanejo občani, ki bodo gotovo pomagali. Minimalne mezde, s katerimi moreš živeti, so jim bile tolike, da jim niso omogočile prihrankov. Pričakujemo, da bodo z novo kolektivno pogodbo povsem zaščiteni delavski interesi ter obstanek njihovih družin!

Vesti z organizacije

Polje-Vevče. Časi niso krivi, temveč ljudje! Pretekli mesec je odbor krajevne organizacije NO Polje-Vevče z nadpolovično večino glasov na svoji seji sklenil razpust tukajšnje organizacije, češ, da ni pogojev za nje obstanek. V zgodovinske svrhe omenjam, da so to dejanje izsilili ljudje, ki imajo prav za prav so imeli v naši občini monopoliziran nacionallizem! Z imeni pridemo na dan, toda vse ob svojem času.

Jesenice

Podjetje Kranjske industrijske družbe na Jesenicah je odpovedalo kolektivno pogodbo, katera je bila sklenjena v sporazumu z delavskimi organizacijami dne 23. aprila 1934. Povod odpovedi so najbrže cene živlom, katere so se zadnje čase znatno zvišale tako, da ta kolektivna pogodba res ni več ustrezala sedanjim razmeram. Nadejamo se, da bo podjetje K. I. D. bodočo kolektivno pogodbo zboljšalo v toliki meri, da bo tudi delavstvo zadovoljno.

Vsled slabega vremena so se gradbena dela pri podjetju KID na Jesenicah ustavila. Večina stavbinskih delavcev je vsled tega dobi-

la dopust. Le peščica je še zaposlenih, ki delajo po raznih tovarniških obratih in jim vreme dosti ne kljubuje. Plača stavbinskih delavcev znaša 2,75 in 3.— Din na uro, kar na noben način ne odgovarja dragi prehrani in stanovanju na Jesenicah. Zato delavci prenočujejo na skupnih ležiščih v stari opekarni na Ruardovem trgu, katero jim je odstopilo podjetje KID. Pozno zvečer — po opravljeni službi — se v skupinah po dva in trije vrstijo od stanovanja do stanovanja ter s prosjačnim nadlegujejo, da dobijo kaj za pod zobe.

Prosimo merodajne kroge, da se zavzamejo za te ljudi, ki so obenem še družinski očetje, da bodo deležni vsaj senci podobno človeškega življenja.

Obrtnik in njegovi voditelji

Kmet je danes zaščiten, za obrtnika pa ni nihče poskrbel, pa čeprav je, bilo podeželski bilo mestni obrtnik, v prav tako težkih gmotnih razmerah, kakor kmet. Da, te razmere so pri obrtništvu pravzaprav še težje!

Naš obrtnik se mora danes prvenstveno boriti z nepojmljivimi denarnimi težavami. Nelikvidnost hranilnic in posojilnic, ki so bile prej močna opora normalnemu obratovanju, je prisilila obrtnike, da si iščejo posojil drugje, a seveda z dosti višjimi obrestmi. Križa obrtniškega stanu nas je pripeljala že do tje, da se vse bolj krči število podjetij, a druga so prav na isti poti, če ne pride prav kmalu in pravočasna pomoč. Kadar mora pa obrtnik zapreti svoje delavnice, mora tudi svoji družini potroto javiti: nimam več kruha niti za tebe, žena, niti za najino deco, niti za moje uslužbence.

Pogibelj pretežnega dela obrtnišтва gotovo ne more biti v prid države kot celote, zato je tudi z nacionalnega stališča potrebno, da se tudi obrtniškega stanu pripori zaščita, a takda, da bo imel od nje obrtnik tudi res kaj koristi. Predvsem naj denarni zavodi, državni kakor privatni, nudijo obrtništvu dolgoročno nizko obrestovano posojila. Mora se z vso ostrožjo, predvsem pa z izvajanjem veljavnih zakonov, pobijati široko razpredeno šumarstvo, katero danes kljub vsem jasnim zakonskim določbam skoro da nemoteno in bujno uspeva.

Tudi je treba povdariti, da naj državni erar obrtnikom izplačuje zaslužek takoj po izvršitvi naročenega dela odločno v dogovorjenem roku, ne pa da čaka obrtnik na svoje upravičene pare po mesecih in celo na leta, kajti v plače in material vloženi denar mora obrtnik, ki običajno ne razpolaga z dovolj lastne gotovine, torej z dovolj velikim osebnim prometnim kapitalom, plačevati visoke obresti raznim posojilodajalcem, dočim mu seveda državni erar teh visokih obresti ne nadoknađi.

Če se obrtniškega stanu kaj kmalu ne pomore, se lahko zgodi, da bodo sedanji obrtniki, katerim nemoteno tečejo leta naprej, prav kmalu izgubili prirodno mladostno življenjsko energijo in poslovno prihodnost ter ostareli in siromašni poprijeli za beraško palico, sledeč tako že neštešim obrtnikom. To sramotno in nevladno zaključitev življenja moramo odvrniti na vsak način. Tudi obrtnik je stebler države, seveda le takrat, kadar je vključen kot proizvajalec v človeško družbo, če pa ta obrtnik, ta stebler države, preneha z delom in pade na breme družbe, zmanjka državi stebra in njena solidnost bo za ta stebler zmanjšana. Pristopiti je treba takoj k izvajanju obrtnega zakona o stanovskem in bolezenskem zavarovanju; v kolikor njegova določila ne bi bila primerna sedanjim razmeram, jih je treba nujno izpopolniti.

Vsaka organizacija je seveda le toliko močna, kolikor ima zavednosti in sloge v svojem članstvu in pa, kolikor je vredno vodstvo. Kako je z našim vodstvom, na žalost vsi prav dobro vemo. Pri nas bi želeli biti voditelji hkrati oboje: strokovni voditelji in politični voditelji. Da imamo mi samo strokovne voditelje, dvomim, da bi se kedaj ne skladali, kajti v pogledu kruha bomo gotovo zmeraj složni. Nam škoduje največ to, da smo iz nekakšne mode tudi politični ljudje in da se v št. strokovnih zadevah ne moremo otresti opredeljevanja po dnevnem političnih vidikih. Da nam bo kedaj bolje, opustimo politiziranje. Politične voditelje pa, ki so obenem tudi naši strokovni predstavniki, pustimo, naj se grizejo med sabo in uničijo. Saj čim prej se umaknejo, tem preje bo tudi obrtniški stan prišel zopet na čisti zrak in bo boljše kot doslej služil samemu sebi, pa tudi državi kot celoti, ki jo mi jugoslovenski obrtniki iz vsega srca ljubimo in ki bi nam, sproščena raznih partizanskih izkoriščevalcev, mogla postati najboljša zaščitnica izmed vseh držav na svetu. V tem spoznanju pa je tudi utemeljen naš nacionallizem in povedano, da obrtnik za doseg svoje osebne sreče in sreče svojega podjetja ne rabi niti cerkvenih niti drugih internacional.

Obrtnik